

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „УСПЯВАМЕ ЗАЕДНО“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Предучилищното образование допринася за познавателното, езиковото, социалното и емоционалното развитие на децата. Осигуряването на достъп до предучилищно образование има съществено значение само ако това образование е качествено. Развитието и прилагането на иновативни и авторски програмни системи в детските градини са възможност за надграждане на предвидените в държавния образователен стандарт за предучилищното образование очаквани резултати и реализирането на дейности, планирани и оценени като ефективни от детските учители.

От ключово значение в предучилищна възраст са езиковото развитие и успешната социализация. Езиковото развитие на детето е умение, което е предвестник на уменията му за критическо мислене и се появява още от промените през първите години от живота. Училищната готовност се формира чрез опита, който има детето с неговото обкръжение. Липсата на достъп до хранене и здравна грижа, недостатъчното стимулиране на човешките взаимодействия се свързват с по-ниски обучителни постижения, което на свой ред намалява постиженията на детето изобщо в живота и допринася за неуспешно поведение в обществото. Известно е, че инвестирането в образование в ранна детска възраст има висока икономическа стойност, защото ранното учене води до формирането на добри навици и социални умения за детето.

Предучилищната възраст се характеризира с интензивно развитие и с превръщане на съдържанието на натрупания първоначален собствен опит и впечатления в диференцирани елементарни базисни знания и/или умения – двигателни, речеви, познавателни, социални, игрови. Преживяването на тревожност на 3-годишните деца е свързано с липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности, свързана с новата за него ситуация, а именно потребността от сигурност.

В развитието на взаимоотношения с възрастни и с връстници у децата се пораждат емоционални и оценъчни връзки. Те са обективното условие за ускорено развитие на

умението за общуване в тази възраст.

Преходът от първичната към вторичната социализация в детството най-често се свързва с постъпването на детето в детската градина. Основни преживявания, които съпровождат детето, при осъществяване на този преход са страх и тревога. Посочените негативни емоции и чувства са по-силно изразени при деца, които до момента не са напусkali дома си и не са посещавали детска ясла.

От психологична и педагогическа гледна точка е възможно постъпването в детската градина да породи и първия вътрешен конфликт у детето, поради раздялата с майката или с отглеждания го възрастен.

Ето защо от ключово значение за развитието на детето е да бъде приложен ефективен модел за успешна адаптация и плавен преход от семейната среда към детската градина с активното участие и подкрепата на семейството, което е първата и най-важната среда, в която децата растат и се развиват.

Децата учат най-добре в среда, която разчита на тяхното активно участие и на интереса им към ученето. Детските градини следва да предлагат безопасна, грижовна и насърчаваща среда и да осигуряват социално, културно и физическо пространство с редица възможности за развитие на потенциала на децата. Дейностите в детските градини се организират с разбирането, че образованието и грижите са неделими, а детството е ценност само по себе си и децата следва да бъдат подкрепяни и ценени.

Срок на програмата: учебната 2020/2021 година

Общ бюджет на програмата: 400 000 лв.

2. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

2.1. Обща цел

Осигуряване на цялостно развитие на детската личност, прилагане на иновативни и авторски програмни системи и споделяне на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност, както и с други институции.

2.2. Конкретни (специфични) цели

Изграждане на семейна общност в рамките на детската градина.

Изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда.

Изработване и прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Разработени и приложени модели за взаимодействие между детската градина и семейната общност при постъпване на детето в първа група в детска градина, които да осигурят цялостното развитие на детската личност и плавен преход от семейната среда към детската градина.

Изградена семейна общност в рамките на детските градини, включени в програмата, както и на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда.

4. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се изпълнява на територията на Република България.

5. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Бенефициенти по програмата могат да бъдат държавни и общински детски градини.

6. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

Дейностите по програмата са обособени в три модула, както следва:

Модул 1: „Хубаво е в детската градина” с бюджет 300 000 лв.

Модул 2: „Иновативна детска градина” с бюджет 70 000 лв.

Модул 3: „Обединени за качествено предучилищно образование” с бюджет 30 000 лв.

Модул 1: „Хубаво е в детската градина ”

Описание на дейността

Дейностите по модула са приложими само за деца, които постъпват за първи път в детска градина и към техните родители. По модула е допустимо изпълнението на следните дейности:

1. Изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна

среда – до 50% от размера на проектното финансиране.

2. Създаване на условия за работа със семейната общност в рамките на детската градина – до 20% от размера на проектното финансиране.

3. Изработване и прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина – до 20% от размера на проектното финансиране.

4. Организиране на събирания за споделяне на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност – до 10% от размера на проектното финансиране.

В проектните предложения дейностите може да бъдат планирани и изпълнявани в предложената последователност и съдържание, но може да бъдат допълвани с дейности, инициирани от детската градина в съответствие с конкретните потребности, за които не се изисква допълнително финансиране.

Принципи на финансиране

Финансирането трябва да е в съответствие с планираните от детската градина дейности.

Допустими разходи за изграждането на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда са закупуването на книги за методическа подкрепа на учителите (свързани с целите на проекта), за книги и играчки за децата, материали за обогатяване на средата (в съответствие с целите на проекта), средства за закупуване на материали и консумативи за изпълнение на проектните дейности.

Допустими разходи за създаването на условия за работа със семейната общност в рамките на детската градина са: закупуване на материали за изграждане/обогатяване на „стая на семейството“, за провеждане на срещи с родителската общност.

За допустими разходи за изработването и прилагането на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина се считат разходите за възнаграждения на педагогически специалисти (детски учител и психолог) за изработването на организационни и педагогически планове/програми за извършването на приема на децата и последващото включване на родителската общност в дейностите на детската градина.

В рамките на организирането на събирания за споделяне на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност са допустими разходите, свързани с

провеждане на срещи на целия педагогически колектив, а при възможност и с участието на семейната общност, на детската градина за представяне, споделяне и усъвършенстване на прилаганите мерки по програмата (не се включват разходи за командировки).

При представянето на проектното предложение се предоставя списък на книгите, материалите и средствата, които се предвижда да бъдат закупени по проекта, като тяхното съответствие с целите на програмата се оценява от регионалната комисия.

В средствата за възнаграждения се включват и средствата за осигурителни вноски за сметка на работодателя.

Допустимо максимално финансиране

До 2000 лв. за едно проектно предложение. Всяка детска градина има право да участва само с едно проектно предложение по програмата.

Оценяване на проектите

Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от национална комисия в МОН, назначена със заповед на министъра на образованието и науката.

В срок до 20 юни 2020 г. регионалната комисия представя в МОН протоколите с оценки на всяко проектно предложение. Протоколите се изпращат в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование” на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

В срок до 30 юни 2020 г. националната комисия изготвя предложение за класиране и публикува на електронната страница на МОН проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения. Националната комисия има право да не се съобрази с оценките, поставени от регионалните комисии, когато са налице обективни обстоятелства за това.

В срок до 5 работни дни от датата на публикуване на електронната страница на МОН на проектосписъци с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения детските градини може да подават възражения относно публикуваното предложение за класиране, както и за отстраняване на технически пропуски.

Не по-късно от 30 юли 2020 г. комисията предлага на министъра на образованието и науката за одобряване списъка с класираните проекти.. Средствата се предоставят на

детската градина чрез финансиращия орган.

Критерии за оценка

- спазване на административните изисквания за включване в програмата;
- съответствие между обосновката на необходимостта от финансиране и предвижданите разходи;
- спазване на принципите на икономичност и ефикасност;
- иновативност на предложението;
- устойчивост и мултиплициране на резултатите от реализирането на проектното предложение.

Допълнителен критерий за включване в програмата ще бъде наличието на общинска политика за освобождаване от такси за посещение на детска градина при целодневна организация, както и активното участие на родителите в изпълнението на проекта.

Процедура – изисквани документи и срок на подаване

Детската градина подготвя проектно предложение, което се обсъжда и одобрява от педагогическия съвет на детската градина, подписва от директора и се подпечатва с печата на детската градина.

Документацията за кандидатстване съдържа попълнен формуляр, автобиографии на членовете на екипа по проекта и др.

В срок до 5 юни 2020 г. детските градини подготвят проектно предложение съгласно формуляра за участие и го изпращат за оценяване в РУО на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

Документацията, която удостоверява провеждането на дейностите по програмата се съхранява в детската градина за срок от три години.

Модул 2: „Иновативна детска градина”

Описание на дейността

Дейностите по модула са насочени към подкрепа на прилагането и популяризирането на добри практики при работата по иновативни проекти, с които се цели повишаване качеството на предучилищното образование. По модула е допустимо изпълнението и финансирането на следните дейности:

1. Създаване на условия и изграждане на среда за реализиране на иновативни проекти, както и за прилагане на иновативни и авторски програмни системи, в т.ч. наемане на други педагогически специалисти за провеждане на дейности, които са извън професионалните компетентности на учителите в детската градина.

2. Споделяне иновативни практики между институциите в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност.

В проектните предложения дейностите може да бъдат допълвани с дейности, инициирани от детската градина в съответствие с конкретните потребности, за които не се изисква допълнително финансиране, като това следва да е описано в проекта.

Принципи на финансиране

Финансирането трябва да е в съответствие с планираните от детската градина дейности.

Допустими разходи по дейност 1 са за обосновано необходими материали и средства за реализиране на иновативния проект на съответната детска градина, както и за прилагане на иновативни и авторски програмни системи. Обосновано необходими са онези материали и средства, без които е невъзможно изпълнението на иновативния проект. По тази дейност са допустими и разходи за възнаграждения на наети други педагогически специалисти за провеждане на дейности, които са извън професионалните компетентности на учителите в детската градина. В тази връзка за изпълнение на дейността не може да бъдат назначавани педагогически специалисти от детската градина.

Допустими разходи по дейност 2 от модула са средствата за провеждане/участие в срещи на целия педагогически колектив, а при възможност и с участието на семейната общност, на детската градина за представяне, споделяне и усъвършенстване на прилаганите мерки по програмата (в т.ч. разходи за командировки).

При представянето на проектното предложение се предоставя концепция за изпълнението на иновативния проект, която задължително включва описание на иновацията, план-график за изпълнението на проекта и очакваните резултати (не само за екипа на детската градина, но и за децата) от неговото изпълнение или иновативна и авторска програмна система, като тяхната приложимост се оценява от регионалната комисия.

В средствата за възнаграждения се включват и средствата за осигурителни вноски

за сметка на работодателя.

Детските градини участват едновременно и в двете дейности и не е допустимо изпълнение само на една от двете дейности. За сметка на проекта може да се заплащат разходи за командировка на учители от други детски градини, на които ще бъдат представяни иновативните практики.

Командировъчните разходи не могат да бъдат повече от 10% от общата стойност на проекта.

Допустимо максимално финансиране

До 3500 лв. за едно проектно предложение. Всяка детска градина има право да участва само с едно проектно предложение по програмата.

Оценяване на проектите

Оценяването на проектите предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от национална комисия в МОН, назначена със заповед на министъра на образованието и науката.

В срок до 20 юни 2020 г. регионалната комисия представя в МОН протоколите с оценки на всяко проектно предложение. Протоколите се изпращат в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование” на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

В срок до 30 юни 2020 г. националната комисия изготвя предложение за класиране и публикува на електронната страница на МОН проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения. Националната комисия има право да не се съобрази с оценките, поставени от регионалните комисии, когато са налице обективни обстоятелства за това.

В срок до 5 работни дни от датата на публикуване на електронната страница на МОН на проект списъци с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения детските градини може да подават възражения относно публикуваното предложение за класиране, както и за отстраняване на технически пропуски.

Не по-късно от 30 юли 2020 г. комисията предлага на министъра на образованието и науката за одобряване списъка с класираните проекти.

Критерии за оценка

- спазване на административните изисквания за включване в програмата;
- съответствие между обосновката на необходимостта от финансиране и предвижданите разходи;
- спазване на принципите на икономичност и ефикасност;
- иновативност на предложението;
- устойчивост и мултиплициране на резултатите от реализирането на проектното предложение.

Допълнителен критерий за включване в програмата ще бъде наличието на общинска политика за освобождаване от такси за посещение на детска градина при целодневна организация, както и активното участие на родителите в изпълнението на проекта.

Процедура – изисквани документи и срок на подаване

Детската градина подготвя проектно предложение, което се обсъжда и одобрява от педагогическия съвет на детската градина, подписва от директора и се подпечатва с печата на детската градина.

Документацията за кандидатстване съдържа попълнен формуляр, автобиографии на членовете на екипа по проекта и др.

В срок до 5 юни 2020 г. детските градини подготвят проектно предложение съгласно формуляра за участие и го изпращат за оценяване в РУО на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

Документацията, която удостоверява провеждането на дейностите по програмата се съхранява в детската градина за срок от три години.

Модул 3: „Обединени за качествено предучилищно образование”

Описание на дейността

Дейностите по модула са насочени към съвместни дейности на образователни институции за повишаване на качеството на предучилищното и когато е приложимо и на училищното образование. Дейностите трябва да обединяват интересите на няколко институции за постигането на конкретна цел, която е измерима и е свързана с усъвършенстване на механизмите за партньорство между институциите в системата на

предучилищното и училищното образование. По програмата е допустимо изпълнението на следните дейности:

1. Създаване на обединения (кълстери) от институции в системата на предучилищното и училищното образование, които си поставят конкретни съвместни цели и работят съвместно за тяхното постигане. Целите трябва да са в интерес на децата и учениците и усъвършенстване на организацията на дейностите и подобряване на ефективността на обучението, както и да подкрепя разнообразието на прилаганите методи.

2. Изработване и прилагане на съвместни мерки за реализиране на поставената/ите конкретна/и цел/и, в т.ч. и споделяне на натрупания опит и постигнатите резултати.

Дейностите се реализират от детски градини.

За изпълнение на дейностите обединението представя проект, който съдържа цели, дейности, бюджет и очаквани резултати. Целите, дейностите, бюджета и очакваните резултати следва да имат ясна обвързаност помежду си и да са обосновани от потребностите на институциите, включени в обединението, а когато е възможно и подкрепени с резултати от проучвания и/или изследвания. Проектът трябва да съдържа обосновка на необходимостта от конкретните мерки в съответствие със спецификите на средата и интересите на децата. В проектните предложения дейностите може да бъдат допълвани с дейности, инициирани от детската градина в съответствие с конкретните потребности, за които не се изисква допълнително финансиране, като това следва да е описано в проекта.

Принципи на финансиране

Финансирането трябва да е в съответствие с планираните от обединението дейности. Допустимостта на разходите за изпълнението на дейностите се преценява от регионалната комисия, като се вземе предвид съответствието им с предложените от обединението дейности. Допустимите разходи за провеждане/участие в срещи не могат да надвишават 10% от общата стойност на проекта. Ако проектът предвижда средствата за възнаграждения, то в тях се включват и средствата за осигурителни вноски за сметка на работодателя.

Допустимо максимално финансиране

До 1500 лв. за едно проектно предложение

Оценяване на проектите

Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от национална комисия в МОН, назначена със заповед на министъра на образованието и науката.

В срок до 20 юни 2020 г. регионалната комисия представя в МОН протоколите с оценки на всяко проектно предложение. Протоколите се изпращат в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование” на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

В срок до 30 юни 2020 г. националната комисия изготвя предложение за класиране и публикува на електронната страница на МОН проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения. Националната комисия има право да не се съобрази с оценките, поставени от регионалните комисии, когато са налице обективни обстоятелства за това.

В срок до 5 работни дни от датата на публикуване на електронната страница на МОН на проектосписъци с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения детските градини може да подават възражения относно публикуваното предложение за класиране, както и за отстраняване на технически пропуски.

Не по-късно от 30 юли 2020 г. комисията предлага на министъра на образованието и науката за одобряване списъка с класираните проекти.

Критерии за оценка

- спазване на административните изисквания за включване в програмата;
- съответствие между обосновката на необходимостта от финансиране и предвижданите разходи;
- спазване на принципите на икономичност и ефикасност;
- иновативност на предложението;
- устойчивост и мултиплициране на резултатите от реализирането на проектното предложение.

Допълнителен критерий за включване в програмата ще бъде броят и видът на включените институции в обединението, както и планираното активно участие на родителите в изпълнението на проекта.

Процедура – изисквани документи и срок на подаване

Обединението подготвя проектно предложение, което се обсъжда и одобрява от всички включени институции, подписва се от директора на водещата институция и се подпечатва с печата на детската градина. Водеща организация може да бъде само детска градина.

Документацията за кандидатстване съдържа попълнен формуляр, автобиографии на членовете на екипа по проекта и др.

В срок до 5 юни 2020 г. детските градини подготвят проектно предложение съгласно формуляра за участие и го изпращат за оценяване в РУО на хартиен носител или в електронен вид, ако са подписани с електронен подпис.

Документацията, която удостоверява провеждането на дейностите по програмата се съхранява в детската градина за срок от три години.

7. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

- 200 детски градини, реализирали дейности по програмата.
- 2500 деца, включени в дейности по програмата.
- 200 педагогически специалисти.

8. МОНИТОРИНГ

Организирането, оценяването и проследяването на изпълнението на проектните дейности ще се осъществяват на национално и на регионално равнище.

На национално равнище наблюдението на програмата ще се извършва от МОН. На регионално равнище ще се осъществява от РУО чрез публикуване и изпращане на информация за програмата на допустимите бенефициенти, приемане и оценяване на проектните предложения, както и проследяване на изпълнението на дейностите. До 30 юни 2021 г. РУО отчита изпълнението на програмата за съответната област.

Мониторингът може да се осъществява чрез:

- тематични и текущи проверки на място;
- проверки на представени документи;
- анкети, срещи, разговори с ученици, учители, ръководства на училищата,

педагогически съветници и родители.

За резултатите от извършения мониторинг се изготвя доклад за посещение на място, който съдържа оценка за изпълнението на дейностите и степен на постигане на очакваните резултати от програмата.

На национално равнище наблюдението ще се осъществява чрез извършване на класиране на проектните предложения, както и чрез обобщаване на информацията от регионалните отчети. В срок до 31 август 2021 г. се изготвя отчет за изпълнението на програмата, който се одобрява от министъра на образованието и науката и се публикува на електронната страница на МОН.

За извършване на гореописаните дейности се определят съответно регионални и национална комисии. Регионалните комисии се определят от началника на РУО, а националната – от министъра на образованието и науката.

9. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по националната програма не могат да се използват за дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално финансиране, както и други донорски програми.